

Κάτι Ακόμα για την Αγωνιστικότητα της Έρευνας: Υποσημειώσεις για Διαδικασίες και (Μη)Αποφάσεις

Colectivo Situaciones (2005) 'Something more on research Militancy: Footnotes on Procedures and In(Decisions)', transl. By Nate Holdren & Sebastian Touza, *Ephemera*, vol 5(4), pp. 602-614.

Ελληνική Μετάφραση: Γ.Κ.

I

Αυτό το άρθρο λέει μια αληθινή ιστορία. Αυτή η ιστορία – όπως τόσες άλλες ιστορίες αυτές τις μέρες – ξεκινά με ένα μήνυμα, ένα e-mail. Έχει την υπογραφή μιας φίλης από τη Μαδρίτη. Είναι από την ομάδα *Precarias a la Deriva*¹. Το μήνυμα αυτό απευθυνόταν στην Colectivo Situaciones. Μας ζητούσε ένα άρθρο, ούτε πολύ μεγάλο ούτε πολύ μικρό, για την εμπειρία της συλλογικότητας στην Αργεντινή. Ειδικότερα στο Μπουένος Άιρες, αν και όχι μόνο εκεί. Πιο συγκεκριμένα – μας λέει – η ιδέα είναι να πούμε “κάτι ακόμα” για τη μορφή της “στρατευμένης ερευνητριας”, το όνομα που δώσαμε, στη συλλογικότητα, στις δραστηριότητές μας. Κάτι “ακόμα”, όχι τόσο για την έννοια, αλλά για την πρακτική. “Για το πλαίσιο, για τις δυσκολίες, της γνώσεις, τις διαδικασίες, τις έννοιες”, μας είπε η φίλη μας. “Επειδή – προσθέτει – το κομμάτι *Για τη Μέθοδο*² αφήνει πολλές αμφιβολίες για συγκεκριμένες ερωτήσεις σχετικά με τα εργαστήρια”.

Η φίλη μας πρότεινε να επεξεργαστούμε περαιτέρω τέσσερα βασικά ερωτήματα: την 'Απόφαση', τις 'έννοιες', τις 'διαδικασίες' και τις 'γνώσεις' (τεχνογνωσία – know how). Για να αρχίσουμε την ανταλλαγή, μας είπε για το πως κάθε ένα από αυτά τα ερωτήματα μπορεί να αφηγηθεί μια διάσταση μιας εμπειρίας/πειράματος: αναφέρθηκε στην εμπειρία των *Precarias a la Deriva*.

Προσπαθήσαμε να καταλάβουμε: 'Απόφαση': αναφέρεται στην απόφαση(εις) που πήραμε για να παράγουμε και να αναπτύξουμε την *αγωνιστικότητα της έρευνας*. Μια ιστορία όχι τόσο της Colectivo Situaciones όσο του τρόπου με τον οποίο αναπτύξαμε την αγωνιστικότητα της έρευνας. 'Έννοιες': για να δείξουμε λίγο την σχέση μας με τις έννοιες που χρησιμοποιούμε. Όχι τόσο να τις εξηγήσουμε (κάτι που θα ήταν πολύ βαρετό), αλλά να κάνουμε μια μικρή εισαγωγή στην λειτουργία τους σε συγκεκριμένες καταστάσεις. 'Διαδικασίες', συγκεκριμένα, να μπορούμε στις υλικές διεργασίες που απαρτίζουν τη δραστηριότητα της αγωνιστικότητας της έρευνας ως τέτοιας. Τέλος, υπάρχουν οι 'τεχνογνωσίες', που αναφέρονται στις απέραντες τοπικές γνώσεις που κάνουν δυνατή την δημιουργία και ανάπτυξη των διαδικασιών.

Στα σίγουρα, αυτή η δραστηριότητα κατέληξε να είναι – τότε και τώρα – *τιτάνια*. Στην πραγματικότητα, μπορέσαμε να την αντιμετωπίσουμε, με πολύ μερικό τρόπο, μόνο επειδή η φίλη μας ήθελε να διατηρήσουμε μια λίγο πολύ τακτική επικοινωνία για αυτά τα ζητήματα³. Ως αποτέλεσμα αυτής της συζήτησης, τέθηκαν τα ζητήματα που σχετίζονται με δύο από τα τέσσερα προτεινόμενα ερωτήματα: η “απόφαση” και οι “διαδικασίες”, σε πλευρές των οποίων θα δώσουμε εδώ, κεντρική σημασία.

Ακολουθεί λοιπόν, μια προσπάθεια να αναπτύξουμε το πλαίσιο και το χαρακτηρισμό ορισμένων απόψεων της αγωνιστικότητας της έρευνας: όχι τόσο με το να κάνουμε μια ιστορικο-πολιτική περιγραφή των συνθηκών μας, ούτε μια αφήγηση των συγκεκριμένων εμπειριών που διεξάγαμε (και οι δύο πλευρές αναγράφονται μερικώς στις εκδόσεις μας⁴), αλλά μάλλον έχει να κάνει με τους τρόπους με τους οποίους

1 Οι *Precarias a la Deriva*, το όνομα των οποίων μεταφράζεται ως “Επισημαίνεις Γυναίκες σε Βόλτα (περιπλάνηση)”, είναι μια συλλογικότητα που κάνει αγωνιστική έρευνα για την επισφαλή και γυναικεία εργασία, κυρίως στη Μαδρίτη. Πληροφορίες για και από τις *Precarias* μπορεί να βρεθεί στο <http://www.sindominio.net/karakola/precarias>. Το άρθρο αυτό εμφανίστηκε αρχικά σε μια συλλογή κειμένων στα ισπανικά αφιερωμένη στην αγωνιστική έρευνα, με την επιμέλεια της Marta Malo από τις *Precarias a la Deriva*. Η συλλογή *Nociones Comunes* είναι διαθέσιμη στο [\[http://www.nodo50.org/ts/editorial/librospdf/nociones_comunes.pdf\]](http://www.nodo50.org/ts/editorial/librospdf/nociones_comunes.pdf).

2 Το κείμενο αυτό είναι ο πρόλογος του βιβλίου των Colectivo Situaciones & του Κινήματος των Ανέργων Εργατών (MTD) του Solano (2002) *Hipótesis 891. Más allá de los piquetes*. Buenos Aires: De mano en mano.

3 Η ανταλλαγή έγινε στο τρίτο τρίμηνο του 2003, και όπως αναφέραμε, αποτελεί τη βάση αυτού του κειμένου. Στην εμπειρία μας, η παραγωγική φιλία καταλήγει να είναι η καλύτερη πηγή έμπνευσης, με το μόνον ότι μας δίνει τη μεγαλύτερη ικανοποίηση.

4 Πολλές από τις οποίες μπορούν να βρεθούν στην ιστοσελίδα μας: www.situaciones.org (στα αργεντίνικα)

τέτοιες συνθήκες (πλαίσια, εμπειρίες) παρήγαγαν μια διαδρομή.

II

Το πρώτο πρόβλημα που συναντήσαμε όταν ξεκινήσαμε την αλληλογραφία (που αναφέρεται σε ένα ουσιαδές ζήτημα της αγωνιστικότητας της έρευνας) ήταν εκείνο της *επικοινωνίας*. Και αυτό συνέβη με πολλές έννοιες.

Πρώτον, υπάρχει το ερώτημα του τι σημαίνει να *επικοινωνείς*. Από τη μια, φυσικά, υπάρχει η βασική, αξεπέραστη αδυναμία του μη-μεταφέρσιμου χαρακτήρα της εμπειρίας. Μπορούμε να πουμε 'αυτό' και 'εκείνο'. Μπορούμε ακόμη και να πουμε 'τα πάντα', αλλά πάντα *κάτι* ξεφεύγει. Και, επιπλέον, υπάρχουν διαφορετικές προοπτικές. Πως να τις ενώσουμε όλες; Και ακόμη και όταν αυτό μπορεί να γίνει, υπάρχει μια ένταση εκείνου που συμβαίνει που μπορεί μόνο να κατανοηθεί πλήρως με το να “είσαι εκεί”, φυσικά παρούσα, υποκειμενικά αναμειγμένη⁵.

Από την άλλη, πως να επικοινωνήσουμε *αυτό που κάνουμε* αν όχι – ακριβώς – *κάνοντας*. Δηλαδή, πως να μεταδώσουμε ένα στοχασμό (μια λέξη που συνδέεται με μια εμπειρία/πείραμα, ορισμένες πρακτικές, τη ζωντανή σκέψη) για το στοχασμό χωρίς να κάνουμε μια μετα-θεωρία για εμάς;

Επιπλέον, πως να εξηγήσουμε κάθε μοναδική λειτουργία, σε όλη της την επισφάλεια, χωρίς να την τρέπουμε, με την ίδια έκθεση, σε μια τεχνική (η φίλη μας μοιράζεται αυτό τον ενδοιασμό: “*Αρκεί να σκεφτούμε όλες τις Μεθόδους, με Μ κεφαλαίο, και τις καταστροφικές συνέπειές τους*”);

Τελικά, όταν απορρίπτουμε την λέξη 'επικοινωνία' δεν το κάνουμε στο όνομα της *αδυναμίας επικοινωνίας* (incommunicability) που θα επιβεβαίωνε την “οικονομική” διάσπαση της εμπειρίας, αλλά ως καταδίκη των συνοδευτικών προϋποθέσεων της 'κοινωνίας της επικοινωνίας'. Αν η ιδεολογία της επικοινωνίας προϋποθέτει ότι “οτιδήποτε είναι επικοινωνήσιμο αξίζει να υπάρχει και ό,τι αξίζει να υπάρχει είναι επικοινωνήσιμο”, μόνο και μόνο επειδή οι τεχνολογίες παρέχουν τα μέσα για να το κάνουμε, αυτό που κρύβεται είναι, ακριβώς, η επιβεβαίωση της εμπειρίας (ως ύφανση και εμπειρικός αστερισμός) που προκαλεί το να ειπωθεί η λέξη. Από εδώ και στο εξής, στην λέξη 'επικοινωνία' θα αντιπαραθέτουμε τη λέξη *σύνθεση* (ή τις διεργασίες αλληλεπίδρασης, συλλογικής αξιοποίησης, τα συστήματα παραγωγικών συμβατικότητων), καταλαβαίνοντας ως τέτοια το σχεδιασμό ενός πλάνου στο εσωτερικό του οποίου η *λέξη* λέει *κάτι*.

Τέλος, κάτι που ίσως είναι εύκολο να λέμε αλλά δύσκολο να αποδεχτούμε: πως να αφηγηθούμε το γεγονός ότι η αγωνιστικότητα της έρευνας δεν είναι το όνομα της εμπειρίας κάποιου που κάνει έρευνα αλλά το όνομα της παραγωγής μιας (ή πολλών) *συνάντησης (-εων)* χωρίς *υποκείμενο(-α)*, ή, αν προτιμάτε, μιας (ή πολλών) *συνάντησης (-εων)* που *παράγει(-ουν)* *υποκείμενο(-α)*; Πως να παραδεχτούμε το γεγονός ότι η Colectivo Situaciones δεν είναι το υποκείμενο των δραστηριοτήτων της, και ότι οι συναντήσεις στις οποίες βρέθηκε να συμμετέχει – ευτυχώς – δεν ήταν ούτε προβλεπόμενες ούτε προγραμματισμένες ούτε υλοποιημένες κατά βούληση από εκείνους και εκείνες που γράφουν αυτό το κείμενο; (Θα επανέλθουμε σε αυτό το σημείο.)

Σε μια εποχή στην οποία η 'επικοινωνία' είναι το αξίωμα χωρίς αμφισβήτηση, στην οποία τα πάντα υπάρχουν για να επικοινωνούνται, και τα πάντα είναι δικαιολογήσιμα από την επικοινωνιακή τους χρηστικότητα, η αγωνιστικότητα της έρευνας αναφέρεται στον *πειραματισμό*: όχι στις σκέψεις, αλλά στην *δύναμη να σκέφτεσαι*: όχι στις περιστάσεις, αλλά στη *δυνατότητα της εμπειρίας*: όχι σε αυτή ή εκείνη την έννοια, αλλά στις *εμπειρίες* με τις οποίες τέτοιες έννοιες αποκτούν *δύναμη (potencia)*: όχι στις ταυτότητες αλλά σε ένα διαφορετικό γίνεσθαι: με μια λέξη: ο τόνος δεν έγκειται τόσο σε αυτό που παράγεται (το

5 Απέναντι σε αυτές τις σκέψεις, η φίλη μας θέτει ερωτήσεις: “Πως συμβαίνει να μην πιστεύετε στην επικοινωνία και την έκδοση κειμένων;” Για να διαχωρίσουμε τη θέση μας από την αλλοτριωτική εικόνα της επικοινωνίας, στην απλή έκδοσή της ως μήνυμα από τη μια συνειδητότητα στην άλλη, υποθέτουμε ότι το γράψιμο, που ενυπάρχει στην πρακτική, στην ζωντανή σκέψη, είναι ιδιαίτερα παρακινητικό για όσους και όσες γράφουν. Βιώνουμε την έκδοση περισσότερο ως εργαλείο για (την παραγωγή-υποδοχή) συνηχήσεων παρά ως μετάδοση μηνυμάτων. Ο τελικός στόχος της έκδοσης είναι, στην περίπτωση μας, να επεκτείνουμε τον πειραματισμό, να δημιουργήσουμε συνδέσμους με εκείνους που πειραματίζονται σε άλλα μέρη. Αυτός ο δεσμός είναι ασύμβατος με την απλή “επιθυμία να επικοινωνήσουμε”.

οποίο είναι 'επικοινωνήσιμο') όσο στην ίδια τη διεργασία της επικοινωνίας (αυτό που χάνεται στην 'επικοινωνία'). Πως να λέμε κάτι, τότε, για όλα αυτά και να μην επιδεικνύουμε απλά τα αποτελέσματα μιας τέτοια διεργασίας;

III

Ας στραφούμε τώρα σε αυτό που η φίλη μας από τη Μαδρίτη αποκαλεί “απόφαση” - και εμείς αποκαλούμε πείραμα, μάλλον ως, “μη-απόφαση”. Πως ανακύπτει η αγωνιστικότητα της έρευνας; Τι είναι αυτό που ονομάζουμε αγωνιστική έρευνα; Από τι αποτελείται; Το να απαντήσουμε αυτές τις ερωτήσεις θα ήταν πάνω κάτω σαν να πούμε την *ιστορία* της συλλογικότητας. Αλλά αυτή η ιστορία δεν υφίσταται. Στη θέση της μπορούμε, - στην καλύτερη περίπτωση - να πιέσουμε λίγο τα πράγματα και να αναδομήσουμε συντόμως μια διαδρομή. Αλλά πως να το κάνουμε; Πως να πούμε κάτι ενδιαφέρον για τόσο κοινότυπα πράγματα;

Για πολυσύνθετους - και, υποθέτουμε - πολύ συχνούς - λόγους, προς το τέλος της δεκαετίας του '90, σαν ομάδα συντρόφων ξεκινήσαμε να κοιτάζουμε αυτό που είχε υπάρξει - και ακόμα ήταν - η κοινή μας εμπειρία. Ανακαλύψαμε δύο ζητήματα με τα οποία έπρεπε να συμβιβαστούμε: από τη μια, η *αγωνιστική δέσμευση* (*militant commitment*) ως άμεσο πολιτικό στοιχείο και η αποτελεσματικότητα της εμπειρίας μας ως εδώ· και από την άλλη, η *σχέση μας με το πανεπιστήμιο* και οι διεργασίες παραγωγής γνώσης. Αυτή η διπλή προβληματική είναι ένα καλό σημείο αφετηρίας.

Η ομάδα τότε, εξελίχθηκε ενώ ξανασκεφτόταν αυτές τις δύο όψεις της ύπαρξής της: την πρώτη που προέκυψε από την εξέταση της ίδιας της αγωνιστικής πρακτικής της, και τη δεύτερη που αναρωτιόταν για τους τρόπους με τους οποίους η πολιτική πρακτική συσχετίζεται “από μέσα” με την παραγωγή αποτελεσματικών γνώσεων.

Υπήρχαν δυο μορφές για να εξετάσουμε: από τη μια πλευρά, τα απομεινάρια του 'μελαγχολικού αγωνιστή', όπως τον αποκαλεί ο Miguel Benasayag⁶ (ένα πρόσωπο-κλειδί σε αυτή την περίοδο της επεξεργασίας και σε πολλές από τις έννοιες που τείνουμε να νομίζουμε ότι είναι δικές μας 'αποφάσεις') - που πάντα 'κατεβάζει την κομματική γραμμή' και κρατά για τον εαυτό του μια γνώση για αυτό που πρέπει να συμβεί στην κάθε κατάσταση, την οποία πάντα προσεγγίζει από έξω, με ένα εργαλειακό και μεταβατικό τρόπο (δηλ. οι καταστάσεις έχουν αξία ως στιγμές μιας γενικής στρατηγικής που τις συμπεριλαμβάνει), επειδή η πίστη του είναι, πάνω απ' όλα, ιδεολογική και προϋπάρχει όλων των καταστάσεων.

Η άλλη μορφή για να διερωτηθούμε ήταν εκείνη της 'πανεπιστημιακής ερευνήτριας', της αποκομμένης, απαράλλαχτης, που συνδέεται με την έρευνά της ως αντικείμενο ανάλυσης η αξία του οποίου συνδέεται αυστηρά με την δυνατότητά του να επιβεβαιώσει προϋπάρχουσες θέσεις. Εδώ, για άλλη μια φορά, η πίστη στις δεσμικές διαδικασίες, ακαδημαϊκές ή παρα-ακαδημαϊκές, ξεφεύγει από κάθε δέσμευση στην κατάσταση.

Το θέμα είναι, σε κάθε περίπτωση, να μετασχηματίσουμε τα ίδια τα θεμέλια της πρακτικής μας, τις προϋποθέσεις πάνω στις οποίες στέκεται η έρευνα. Μπορούμε να αναγνωρίσουμε εδώ, λοιπόν, μια πρώτη απόφαση: να δημιουργήσουμε μια πρακτική ικανή να αρθρώσει την (ιδεολογική) *δέσμευση και την σκέψη*.

Στη συνέχεια, αυτή η (μη)απόφαση επέφερε μια ολόκληρη σειρά από οργανωσιακές αποφάσεις: έπρεπε να αναδιοργανωθούμε ως μικρότερη ομάδα, βασιζόμενη σε μια έντονη συναισθηματική εγγύτητα ως θεμέλιο μιας μεγαλύτερης δέσμευσης (και υψηλότερης παραγωγικότητας), και επίσης να αναδιοργανώσουμε τελείως τον τρόπο εργασίας μας. Αυτή η διαδικασία, που κατέληξε στο σχηματισμό της συλλογικότητας, πήρε φρενιτώδη ρυθμό κατά τα χρόνια του 1999 και 2000.

Με πρακτικούς όρους, τι σημαίνει από τότε η αγωνιστικότητα της έρευνας για μας; Ότι η πολιτική εγκατέλειψε την εξουσία ως εικόνα για να αναγνωρίσει τον εαυτό της και βρήκε στη σκέψη ένα πιο

⁶ Η ίδια η έννοια του Στρατευμένου Ερευνητή προέκυψε για εμάς, από τη συνάντηση με το Miguel. Δείτε το Benasayag, M and D. Sztulwark (2000) *Política y Situación: De la Potencia al Contrapoder*. Buenos Aires: De mano en mano. Στη συνέχεια εκδόθηκε στα γαλλικά και τα ιταλικά ως: Benasayag, M and D. Sztulwark (2002) *Du contre-pouvoir*. Paris: La Découverte; and Benasayag, M and D. Sztulwark (2002) *Contropotere*. Milan: Eleuthera.

δυναμικό (potente) συνομιλητή. Και ότι ο τρόπος που σκεφτόμαστε συνδεόταν – ακριβώς – με τις πρακτικές. Ότι η σκέψη και η πολιτική εξαρτιώταν από τη δυνατότητα για εμπειρία, ανάμειξη και συνάντηση. Και ότι το υποκείμενο της γνώσης ή της πολιτικής δράσης δεν θα μπορούσε να κατανοηθεί ως υπερβατικό (transcendent) σε σχέση με τις καταστάσεις, αλλά μας δείχνει την παρουσία του ως αποτέλεσμα αυτών των συναντήσεων. Αν υπήρχε μια *αξονική* απόφαση, με αυτή την έννοια, ήταν να σκεφτόμαστε 'μέσα και από' την *κατάσταση*· δηλαδή, χωρίς να αντιλαμβανόμαστε τις πρακτικές, τις θεωρίες ή τα υποκείμενα, 'εκ των προτέρων'.

Η εμφάνιση της Colectivo Situaciones συνδεόταν άμεσα με όλες τις άλλες πρακτικές που προέκυψαν προς το τέλος της δεκαετίας του '90 στην Αργεντινή ως αιτίες και προϊόντα της κοινωνικής και πολιτικής κρίσης⁷ που ζυμωνόταν ως τότε⁸. Από τότε και ύστερα, βρεθήκαμε να εμπλεκόμαστε στην υπερ-επιταχυνόμενη δυναμική της κρίσης (της οποίας η κορύφωση ήταν τα γεγονότα της 19 και 20 Δεκεμβρίου 2001), και στους ζαλισμένους μετασχηματισμούς που συνέβησαν στη χώρα. Σε αυτό το μεταβλητό πλαίσιο αναπτύξαμε κάποιες υποθέσεις εργασίας, οι οποίες ήταν, ίσως, επισφαλείς αλλά κατάλληλες τουλάχιστον για να συμμετέχουμε σε αυτή τη διαδικασία – ακόμη ανοιχτή, με πολύ αμφίθυμες μορφές – με ενεργητικό τρόπο.

Σε αυτό το σημείο της ιστορίας ίσως είναι παραγωγικό να θέσουμε μερικές από τις ερωτήσεις που διαμορφώσαμε για εμάς με στόχο να εκθέσουμε τον προβληματισμό που οργάνωσε αυτή τη διαδρομή, για να αποφύγουμε μια ιστορία “ευτυχισμένων αποφάσεων”, που θα διέγραφε κάθε αληθινό σημάδι συγκεκριμένης εργασίας. Και έτσι, με ποιους αντιληπτικούς και εννοιολογικούς μηχανισμούς είναι δυνατό να συλλάβουμε την ανάδειξη αυτών των καινούριων στοιχείων κοινωνικότητας, αν απαιτούν, ακριβώς, μια νέα προδιάθεση να νιώθουμε και να σκεφτόμαστε; Πως να συνδεθούμε με την ευθραυστότητα αυτής της ύπαρξης, βοηθώντας την ανάπτυξή της αντί να συντελούμε στην ουδετεροποίησή της, ακόμη και ενάντια στις προθέσεις μας; Με ποιο βαθμό άγνοιας χρειάζεται να οπλιστούμε για να κάνουμε την έρευνα να οργανώνει αληθινά τις πρακτικές μας και όχι μόνο μια τακτική προσωπίδα;

Σύμφωνα με τη φίλη μας, στην εμπειρία των Precarias a la Deriva, “η κινητήρια δύναμη της Αγωνιστικής Έρευνας για εμάς είναι μια επιθυμία για κοινό έδαφος όταν το κοινό έδαφος είναι θρυμματισμένο. Γι' αυτό το λόγο έχει, για εμάς, μια επιτελεστική – συνδετική λειτουργία: κάτι σαν τη δραστηριότητα ενός επικοινωνιακού Wobbly⁹, μιας υφάντρας θυμικο-γλωσσικών εδαφικοτήτων”.

Αυτή η κινητήρια δύναμη που δίνει ορμή στις Precarias a la Deriva, εκείνη η αναζήτηση για το “κοινό έδαφος που έχει θρυμματιστεί”, συγκροτεί για εμάς μια ουσιώδη ερώτηση: πως να παράγουμε τη συνέχεια ανάμεσα στις εμπειρίες/πειράματα μιας αντι-εξουσίας που ούτε προκύπτει πια αυθόρμητα ενοποιημένη ούτε επιθυμεί μια εξωτερική, επιβεβλημένη, ένωση σαν το κράτος; Πως να αρθρώσουμε τα σημεία της δύναμης (potencia) και δημιουργίας χωρίς να αναπτύξουμε μια ιεραρχική ενότητα υπεύθυνη για τη 'σκέψη' εκ μέρους 'όλων', υπεύθυνη για την 'καθοδήγηση' 'όλων'; Πως να τραβήξουμε γραμμές συνήχησης εντός των υπαρχόντων δικτύων χωρίς ούτε να υποκαθιστούμε ούτε να υποβάλουμε;

Η αγωνιστικότητα της έρευνας σχηματίζεται, τουλάχιστον ανάμεσά μας, σαν μια σειρά λειτουργιών όταν αντιμετωπίζει συγκεκριμένα προβλήματα (ή της αγωνίας που η επιμονή μετατρέπει σε παραγωγικά ερωτήματα): πως να εγκαθιδρύσουμε δεσμούς που να μπορούν να αλλάζουν τις υποκειμενικότητές μας και

7 Ωστόσο, δεν είναι παραγωγικό να ανάγουμε την παρουσίαση εκείνων των εμπειριών/πειραμάτων στην σχέση τους – της αιτίας ή του αποτελέσματος – με την επακόλουθη κοινωνική και πολιτική κρίση στην Αργεντινή. Στην πραγματικότητα, όλα εκείνα τα πειράματα παρήγαγαν μια εκτεταμένη επεξεργασία της οποίας το βασικό σημείο προέλευσης ήταν η αποτυχία της επανάστασης στη δεκαετία του 1970. Σε σχέση με αυτή την ισορροπία – όπου το ζήτημα ήταν να διατηρηθεί μια (ιδεολογική) δέσμευση αλλά να ξανα-συζητηθούν εκτενώς οι συνθήκες και οι διαδικασίες – ένα ευρύ φάσμα από συντρόφους και συντρόφισσες αναπαρήγαγε ιδέες και τρόπους να πλησιάσουμε τον αγώνα. Η συμμετοχή μας, εκείνη τη στιγμή, στη Ελεύθερη Έδρα Che Guevara, εγγραφόταν μέσα σε εκείνο το φάσμα.

8 Οι πρώτες μας δραστηριότητες είχαν να κάνουν με την άρθρωση των συναντήσεών μας με την εμπειρία/πείραμα των escraches από τους H.I.J.O.S., με τους MLN-Tupamaros, με το Κίνημα Ακτιμώνων του Santiago del Estero (MOCASE) και με το Κίνημα των Ανέργων Εργατών (MTD) του Solano. [Σ.τ.Μ.: Η λέξη 'escrache' είναι αργεντινική αργκό που σημαίνει 'το να αποκαλύπτεις κάτι εξοργιστικό'. Τα escraches είναι διαδηλώσεις μπροστά από τα σπίτια όπου ζουν άνθρωποι που συμμετείχαν σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη δικτατορία. H.I.J.O.S. είναι το ακρωνύμιο για το 'Παιδιά για την Ταυτότητα και τη Δικαιοσύνη, ενάντια στη Λήθη και τη Σιωπή'. Επίσης, 'hijos' είναι η ισπανική λέξη για τα 'παιδιά'. Αυτή η οργάνωση δημιουργήθηκε το 1995 από παιδιά των εξαφανισθέντων κατά τη διάρκεια της δικτατορίας (1976-1983)]

9 Σ.τ.Μ.: Wobbly/ies: συνδικαλιστές της Βορειο-Αμερικανικής Αναρχοσυνδικαλιστικής Ένωσης Industrial Workers of the World (IWW).

να βρουν κάποιο είδος κοινότητας στη μέση του σημερινού ριζικού *διασκορπισμού*; Πως να προκαλέσουμε παρεμβάσεις που να δυναμώνουν την οριζοντιότητα και τις συνηχήσεις, αποφεύγοντας και την ιεραρχική κεντρικότητα και την καθαρή πολυδιάσπαση; Και, για να συνεχίσουμε σε αυτή τη γραμμή: πως να συνεξεργαστούμε την σκέψη από κοινού με τις εμπειρίες/πειράματα που επεξεργάζονται σουπερ-έξυπνες πρακτικές; Πως να παράγουμε αυθεντικές συνθέσεις, στοιχεία που αργότερα να κυκλοφορούν μέσα στο διάχυτο δίκτυο της αντι-εξουσίας, χωρίς να θεωρούνται εξωτερικά στην εμπειρία της σκέψης, αλλά, την ίδια στιγμή, χωρίς να συγχωνεύονται με την εμπειρία(ες) που δεν είναι *άμεσα* δική μας; Πως να αποφύγουμε την ιδεολογικοποίηση, την εξιδανίκευση με την οποία καλωσορίζεται στις μέρες μας οτιδήποτε παράγει κέρδος (interest); Τι είδος γράψιμο δικαιώνει σε εκείνο που παράγεται σε μια ενιαία κατάσταση; Τι πρέπει να γίνει με τη *φιλία* που προκύπτει από αυτές τις συναντήσεις; Πως να συνεχίσουμε έπειτα; Και, τέλος, τι να κάνουμε με τους εαυτούς μας, αν με κάθε μια από αυτές τις εμπειρίες/πειράματα της σύνθεσης ξεφεύγουμε όλο και περισσότερο από τις αρχικές μας υποκειμενικότητες, χωρίς να μπορούμε να επιστρέψουμε;

Ο κατάλογος αυτών των (μη)αποφάσεων δίνει μια ιδέα της συλλογής των προβλημάτων που συχνά προκύπτουν στις εμπειρίες/πειράματα που είναι μερικές φορές κάπως διαφορετικά. Οι φίλοι/ες από το *Universidad Transhumante*¹⁰ λένε ότι όταν ξεκινούν ένα εργαστήριο γνωρίζουν “πως να αρχίσουν, αλλά όχι πως να τελειώσουν”. Αν υπάρχει μια παραγωγική (μη)απόφαση εδώ είναι – ακριβώς – να μη γνωρίζουμε εκ των προτέρων πως θα περάσουμε όλα αυτά τα ζητήματα και να είμαστε έτοιμοι να τα αντιμετωπίσουμε ξανά και ξανά, στο σημείο που η έλλειψη αυτής της επιμονής δείχνει περισσότερο για τη κατάρρευση της συνεχιζόμενης εμπειρίας παρά για την ωρίμανσή της – ή το 'ξεπέρασμά' της.

Πραγματικά, η συνεκτικότητα της εμπειρίας που ακολουθεί τη *συνάντηση* στηρίζεται περισσότερο σε εκείνες τις διαδικασίες παρά στην επίκληση ενός κοινού *ιδανικού*. Στην εμπειρία μας της αγωνιστικότητας της έρευνας, η εργασία της διάλυσης της ιδεολογίας ως συστατικού αρμού της συγκρότησης (είτε είναι 'αυτονομίστικη', 'επίπεδη', 'καταστασιακή', ή 'πολλαπλή') έχει αποδειχτεί ότι είναι καθοριστική. Στο πλαίσιο μας, η *εξιδανίκευση* είναι μια καταστρεπτική δύναμη. Μια αληθινή, αντιπαραθετική, πλούσια, και πάντα συγκρουσιακή εμπειρία τίθεται στο μονοδιάστατο βάθρο του απελευθερωτικού ιδανικού. Οι λειτουργίες που επιτρέπουν στην εμπειρία/πείραμα να παράγει ύπαρξη εξιδανικεύονται. Αυτό, στη συνέχεια, μεταμορφώνεται, σε μια 'καλή μορφή', για να εφαρμοστεί σε οποιαδήποτε στιγμή ή χώρο, ως ένα καινούριο σύνολο 'a priori' αρχών. Συνεπώς, απαιτείται να είναι δυνατό να επιβεβαιωθεί αυτό το ιδανικό για όλους και όλες. Η ευθραυστότητα της εμπειρίας/πειράματος δημιουργεί εντάσεις. Πως να υπομείνουμε αυτό το βάρος; Αργότερα, φυσικά, έρχεται η εξαπάτηση και μαζί της, ακολουθεί η καταστροφή: “Νόμιζα ότι αυτή τη φορά ότι εκείνο ήταν αληθινό, αλλά ήταν μόνο μια απάτη”. Τι να κάνουμε όταν αντιμετωπίζουμε αυτό το μηχανισμό μαζικών προσδέσεων και απορρίψεων, που ανυψώνει και εκθρονίζει ριζοσπαστικά πειράματα επαναλαμβάνοντας τους καταναλωτικούς μηχανισμούς της κοινωνίας του θεάματος; Τι πόρους έχουμε πρόχειρους για να φροντίσουμε αυτή την απροσδόκητη επίθεση της εξωτερικότητας στην οποία μας ρίχνει το ιδανικό; Ποιοί αποτελεσματικοί τρόποι εμπλοκής μας τοποθετούν εντός αυτών των διαδικασιών: στην πραγματικότητά τους και όχι πλέον στην εξιδανίκευσή τους;

Πραγματικά, στην εμπειρία μας υπάρχει ένα πολύ ισχυρό συστατικό σκέψης ενάντια στα ιδανικά για τη λειτουργία τους ως υποσχέσεις. Αυτό σημαίνει: πως να δουλέψουμε από τη δύναμη (potencia) αυτού που είναι και όχι αυτού που 'θα έπρεπε να είναι' (ιδανικό); Πάνω απ' όλα, όταν το ιδανικό είναι μια – λιγότερο ή περισσότερο αυθαίρετη – προσωπική προβολή στην οποία κανείς δεν είναι αναγκασμένος να προσαρμοστεί. Η αγωνιστικότητα της έρευνας δεν εξάγει τη δέσμευσή της από ένα μοντέλο του μέλλοντος, αλλά από μια αναζήτηση της δύναμης (potencia) στο παρόν. Γι' αυτό και η πιο σοβαρή μάχη είναι ενάντια στο 'εκ των προτέρων', ενάντια στα προκαθορισμένα σχήματα. Πολεμώντας το 'εκ των προτέρων', λοιπόν, δεν συνεπάγεται την εγκατάλειψη στο πεδίο της μάχης κάθε έννοιας της αλήθειας. Τίποτα δεν χρειάζεται να εγκαταλειφθεί. Συνεπάγεται, ωστόσο, μια συνεχή ενδοσκοπική ανασκόπηση επί του τύπου των αντιλήψεων που χρησιμοποιούμε σε κάθε περίπτωση.

10 Το Universidad Transhumante είναι μια πλανόδια συλλογικότητα με βάση την πόλη του San Luis, στην Αργεντινή, της οποίας το πεδίο δράσεων περιλαμβάνει τη λαϊκή εκπαίδευση, την ανάκτηση της λαϊκής μνήμης, και την παραγωγή από τα κάτω δικτύων. Μετά τη δημοσίευση αυτού του άρθρου, η Colectivo Situaciones δημοσίευσε ένα βιβλίο βασισμένο σε διαλόγους με εκείνους που συμμετείχαν σε αυτή την εμπειρία/πείραμα: Colectivo Situaciones (2004) *Universidad Trashumante: Territorios, Redes, Lenguajes*. Buenos Aires: Tinta Limón.

Νομίζουμε ότι η εργασία της αγωνιστικότητας της έρευνας συνδέεται με τη δόμηση μιας νέας *αντίληψης*, ενός νέου στυλ εργασίας προς την ρύθμιση και την ενδυνάμωση (*potenciar*) των στοιχείων μιας νέας κοινωνικότητας. Ίσως η μορφή για να το περιγράψουμε καλύτερα θα ήταν ο πηλός: μια δυνατότητα να δέχεται τις επιρροές χωρίς να αντιπαραθέτει αντιστάση, για να κατανοήσουμε το πραγματικό παιχνίδι των δυνάμεων (*potencias*). Το ερώτημα δεν είναι, τότε, να συγκροτήσουμε ένα κέντρο που σκέφτεται ριζοσπαστικές πρακτικές, αλλά να επεξεργαστούμε ένα στυλ που μας επιτρέπει να γίνουμε εμμενείς σε αυτή την πολλαπλότητα, χωρίς να είμαστε εσωτερικοί σε κάθε πολλαπλό: ένα πολλαπλό ανάμεσα σε πολλαπλά, ένα *métier* (κλάδος), ο οποίος, ενώ κάνει τα δικά του, είναι αναμειγμένος με τους άλλους.

Θα είναι σαφές λοιπόν, ότι η κύρια μη(απόφαση) της αγωνιστικότητας της έρευνας είναι κοινή στην πολλαπλότητα στην οποία λειτουργεί, και δεν ανήκει (εκτός της φαντασίας) στην ομάδα που ισχυρίζεται ότι κάνει έρευνα, σαν να υπήρχε πριν και εκτός της πολλαπλότητας.

IV

Όπως παρατηρήσαμε στην αρχή αυτού του άρθρου – και από την εμπειρία μας ως συλλογικότητα – *δεν υπάρχει καμία 'διαδικασία'* εκτός της κατάστασης. Το να παράγεις μια αφήγηση για τις δραστηριότητες που εκτελεί η συλλογικότητα, μια κανονικοποίηση των 'γνώσεών' της, θα ήταν τόσο απαράδεκτο όσο το να κάνεις ένα 'εγχειρίδιο' για την αγωνιστικότητα της έρευνας, και αυτό – μια απελπιστικά φτωχή κίνηση – δεν είναι στο μυαλό κανενός.

Όταν κοιτάμε και παρατηρούμε την εργασία που έγινε, τα πράγματα παρουσιάζονται να επενδύονται με μια συνέχεια και λειτουργικότητα που με κανένα τρόπο δεν είχαν τη στιγμή της παραγωγής τους. Αυτή η ανάμνηση, αυτή η 'αντι-ωφελμιστική' επιμονή, είναι ουσιώδης για την ανάπτυξη της αγωνιστικότητας της έρευνας, τουλάχιστον κατά την άποψή μας.

Όταν μιλάμε για 'εργαστήρια' και 'δημοσιεύσεις' ως πρακτικές της συλλογικότητας, αμέσως αναγκαζόμαστε να θυμηθούμε ότι δεν υπάρχουν τέτοια 'εργαστήρια', αλλά ένα ετερογενές συνάθροισμα συναντήσεων χωρίς άλλα νήματα συνέχειας από εκείνα που ξαφνικά ξεπηδούν από το χάος και χωρίς να γνωρίζουμε ακριβώς πως να τα αναπτύξουμε. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και με τις εκδόσεις: προκύπτουν ως περιστασιακές ανάγκες για να υπενθυμίσουν την παρουσία άλλων εμπειριών με τις οποίες επεκτεινόμαστε, αλλά δεν αναπαριστούν μια αναγκαία φάση ενός μεγαλύτερου συστήματος.

Έτσι, “γνωρίζουμε μόνο πως να ξεκινήσουμε”. Και αυτό πολύ σχετικά. Στην πραγματικότητα, όλες οι διαδικασίες (μηχανισμοί) που προετοιμάζουμε αποδεικνύεται ότι είναι αυθεντικά ακατάλληλοι όταν αντιμετωπίζουν την υφή μιας συγκεκριμένης κατάστασης. Επομένως, οι ίδιες οι συνθήκες της συνάντησης αναμένονται με κάποιο τρόπο από την κοινή θέληση να συν-ερευνήσουμε, δεν έχει σημασία για ποιό πράγμα (το θέμα μπορεί να αλλάξει), όσο σε αυτό το 'ταξίδι' όλοι και όλες βιώνουμε σημαντικές αλλαγές, δηλαδή, αναδυόμαστε με νέες ικανότητες να ενδυναμώσουμε (*potenciar*) τις πρακτικές.

Τότε, οτιδήποτε και αν λειτουργεί θέτοντας τις συνθήκες, υπάρχει μια πρότερη λειτουργικότητα του εργαστηρίου: να παράγει μια 'αποσύνδεση' (σε κάθε συνάντηση, ξανά και ξανά) από την άμεση καθημερινή τοπικότητα και ταχύτητα. Αυτή η επιθυμία να σκεφτούμε προκύπτει από το να επιτρέπουμε στην ίδια τη σκέψη να είναι αυτή που τοποθετεί στο χώρο και στο χρόνο σύμφωνα με τις δικές της απαιτήσεις.

Σύμφωνα με τη φίλη μας από τη Μαδρίτη, υπάρχει, σε αυτή την “αναζήτηση στα περίχωρα των εμπειριών της αυτο-οργάνωσης, στο πλησίασμά τους για να προτείνουμε από κοινού εργασία, ένα άμεσο πρόβλημα που προκύπτει: αυτό της εξωτερικότητας (της δικής τους) σε σχέση με την πραγματικότητα στην οποία έρχονται κοντά, ακόμη περισσότερο όταν η κατάστασή τους και η βιογραφία τους είναι τόσο διαφορετική από εκείνη των ανθρώπων με τους οποίους έρχονται σε επαφή. Στην πραγματικότητα, η ρήξη με την διάκριση ανάμεσα στο 'εμείς' και το 'αυτοί' είναι μία από τα βασικές προκλήσεις των εργαστηρίων”. Πάνω απ' όλα, αν εκείνες οι συναντήσεις εμψυχώνονται από την “αναζήτηση για μια ριζοσπαστικότητα που είναι δοσμένη από τα πάνω, που στηρίζεται στην επιφάνεια του αληθινού: μια πρακτική αυτο-ανάκρισης, αναζήτησης των προβλημάτων και ξεκινήματος των υποθέσεων (πάντα από τις πρακτικές) που θα συνέθετε τον 'σκληρο πυρήνα' της αγωνιστικής έρευνας”.

Αλλά έτσι είναι; Η *διαφορά* οδηγεί αναπόφευκτα στην *απόσταση*; Για ποιές αποστάσεις και διαφορές μιλάμε; Και σχετικά με την εικόνα της *προσέγγισης*, σε ποιά *αντίληψη* αναφέρεται;

Θα μπορούσαμε να ονομάσουμε 'διαδικασίες' ακριβώς εκείνες τις μορφές 'εφαρμογής' (putting into practice) που προκύπτουν από τις ερωτήσεις για το πώς να συμβιβαστούμε με την ύπαρξη *διαφορών*. Πώς να χτίσουμε ένα *εμείς* της σκέψης, όσο και μεταβατικό και να είναι; Πώς να καταστρώσουμε ένα κοινό πλάνο σαν συνθήκη, αν και λίγο πολύ εφήμερη, της κοινής παραγωγής; Αυτές οι ερωτήσεις είναι έγκυρες για τις κοινωνικές εμπειρίες/πειράματα που είναι προφανώς 'κοντινές' όσο και γι' αυτές που είναι υποτίθεται 'μακρινές'.

Η κίνηση μια συνάντησης, λοιπόν, δεν αφορά τόσο το να έρθουμε κοντά όσο την *επεξεργασία ενός κοινού πλάνου*. Και αυτό αναφέρεται σε ένα πιο περίπλοκο σενάριο, στο οποίο η αμοιβαία μέτρηση των 'αποστάσεων' και των 'εγγυτήτων' (τα 'εντός' και τα 'εκτός') δεν θα πρέπει να θεωρείται μόνο σε σχέση με τις αρχικές *θέσεις* (αναχώρησης) αλλά επίσης – και πάνω απ' όλα – σε σχέση με αν το *πλάνο* του καθενός (το οποίο περιλαμβάνει βήματα μπρός και πίσω, ενθουσιασμούς και απορρίψεις, περιόδους παραγωγής και τέλματα κατάθλιψης) έχει προσδιοριστεί ή όχι.

Χωρίς αμφιβολία, είναι ένα πλάνο δύσκολο να προσδιοριστεί: η αντιεξουσία υπάρχει μόνο ως πτύχωση ή κόμπος ανάμεσα σε ετερογενείς εμπειρίες/πειράματα. Μια δυναμική είναι *εδαφική* (*territorial*), οι άλλες πιο *απεδαφικοποιημένες* (*deterterritorialized*). Επομένως, το έδαφος *φτωχώνει* και οι πιο απεδδαφικοποιημένες εμπειρίες/πειράματα *δυναμικοποιούνται* (*virtualized*) χωρίς αυτό το κοινό ιστό (χωρίς αυτή τη συνάντηση ανάμεσα στα δύο). Η απεδδαφικοποιημένη χωρικότητα και οι εδαφικοί τρόποι είναι πολικότητες μέσα στην πτύχωση της αντιεξουσίας και το δέσιμό τους μεταξύ τους είναι ένα από τα ουσιαστικά ζητήματα της νέας ριζοσπαστικότητας. Οι εμπειρίες/πειράματα που συνδέονται περισσότερο με το έδαφος – πιο 'συγκεντρωμένες' – και αυτές που είναι πιο 'διάχυτες' – πιο νομαδικές – μπορούν, στην δυναμική τους διαφορά, να αρθρώσουν, να συνδυάσουν, ή να αλληλεπιδράσουν ως στιγμές μιας κατάληψης της δημόσιας σφαίρας από την αντιεξουσία.

Η(οι) διαφορά(-ες), λοιπόν, καλεί(-ούν) για μια περισσότερο εις βάθος διερεύνηση. Από τη μια, φυσικά, υπάρχουν και είναι προφανείς. Η μεταμοντέρνα αδυνατότητα της εμπειρίας τρέφεται από αυτό το 'φεστιβάλ της διαφοράς' (η οποία, αυστηρά μιλώντας, γίνεται 'αδιαφορία', *διάσπαση*). Αλλά αυτό δεν λέει τίποτα για τις πιθανότητες άρθρωσης αυτών των πρακτικών.

Επιπλέον, θα μπορούσαμε να ρωτήσουμε εαν μια *εμπειρία/πείραμα* έχει αξία ως τέτοια – και, με αυτή την έννοια, έναν βαθύ *πολιτικό* χαρακτήρα – ακριβώς όταν καταφέρνει να αναστείλει εκείνη την *αδιάφορη εκδραμάτιση* των διαφορών. Όταν καταφέρνουμε να παράγουμε μια σύνδεση (ή ένα πλάνο) που να μπορεί να απομακρυνθεί από τη 'λογική της καθαρής ετερογένειας' (η οποία λέει 'οι διαφορές χωρίζουν' και "δεν υπάρχει δυνατή σύνδεση στην *αδιάφοροποίητη διαφορά*"). Μια εμπειρία/πείραμα – ή κατάσταση – θα ήταν, λοιπόν, αυτό που θεμελιώνεται στην άρθρωση των σημείων (όσο σχετικά και να είναι αυτά) μιας συγκεκριμένης *ομοιογένειας*. Το ερώτημα λοιπόν δεν είναι ούτε να σβήσουμε ούτε να μεταμφιέσουμε τις διαφορές, αλλά να τις εγκαλέσουμε από το να θέτουν συγκεκριμένα *κοινά προβλήματα*.

Ας γυρίσουμε στη φίλη μας από τις Precarias a la Deriva: “Αναρωτιέμαι αν στοχάζεστε για την δική σας σύνθεση και βιογραφία, για τη θέση των ισοτίμων σας, και αν αυτή η αγωνιστική θέση με άλλους και άλλες προηγείται ή συνοδεύει μια αυτο-ανάλυση, πάνω απ' όλα για να μην έσει στην παγίδα μιας μετατόπισης που αποφεύγει την αμφισβήτηση της ζωής και των πρακτικών κάποιου ανθρώπου (και αυτό καταλήγει να εισάγει μια διάσπαση ανάμεσα στην αγωνιστικότητα και τη ζωή). Στις Precarias a la Deriva θεωρούμε πρωταρχικό πρόβλημα το 'να αρχίσουμε από τον εαυτό μας', όπως και πολλοί άλλοι, για να 'βγούμε από τον εαυτό μας' (και από το ατομικό εγώ μας και από τη ριζοσπαστική ομάδα που ανήκουμε ως άτομα) και να συναντήσουμε τους άλλους αντιστεκόμενους ανθρώπους (εξ' ου και αυτό που είπα παραπάνω σχετικά με το να είμαστε ανάμεσα στην εξωτερικότητα και την εσωτερικότητα, σε ένα μετατοπισμένο εμείς)”.

Οι Precarias a la Deriva υποστηρίζουν το να “πολιτικοποιήσουν τη ζωή από μέσα”. Να μετατρέψουν τη ζωή την ίδια – από την άμεση εμπειρία – σε κάτι πολιτικό, δηλαδή, (ιδεολογικά) δεσμευμένο. Εμείς θα το θέταμε με άλλο τρόπο: να αναζωογονήσουμε την πολιτική βουτώντας την στην πιο άμεση πολλαπλή εμπειρία. Χρησιμοποιούμε αυτές τις φράσεις όχι δίχως μια κάποια δυσανεξία επειδή αναφέρονται μερικές

φορές στην ιδέα ότι “υπάρχει κάτι που λείπει στη ζωή”, “η ζωή ακόμα χρειάζεται να οργανώνεται καλά”. Ίσως θα ήταν καλύτερο να μιλήσουμε για μια πολιτική που φτάνει στο ύψος την ίδια τη ζωή. Και ακόμη και σε αυτή την περίπτωση νομίζουμε ότι δεν είναι αρκετό, επειδή προτιμάμε χωρίς αμφιβολία μια ζωή που αποδιοργανώνει την πολιτική παρά μια ‘καλή πολιτική’ που καταφέρνει να την οργανώσει, να την μετατοπίσει, να της προτείνει εγκάρσια προβλήματα, να καθορίσει τις ‘προτεραιότητες και υποχρεώσεις της’.

Αλλά ας μπούμε βαθύτερα στις ερωτήσεις της φίλης μας: γιατί η *Colectivo Situaciones* αναζητά *εξωτερικούς* χώρους παρέμβασης; Ποιά αλήθεια περιμένουμε να βρούμε σε *διαφορετικούς* ανθρώπους; Δεν είναι αυτό ένα είδος απόδρασης από την απαίτηση να πολιτικοποιήσουμε τις ‘ζωές μας’ στην καθημερινότητά τους; Επιπλέον, σε όλα αυτά δεν υπάρχει μια ανανέωση της παλιάς αγωνιστικότητας (η κλασική εξωτερικότητα) υπό νέες μορφές, στο βαθμό που – πέρα από ξαναζεσταμένες γλώσσες και μηχανισμούς – οι άνθρωποι συνεχίζουν να *πηγαίνουν* (‘να πλησιάζουν’) ‘απ’ έξω’ σε ‘άλλα μέρη’ από τα οποία περιμένουν μια λίγο πολύ μαγική λύση στη δική τους υποκειμενική και πολιτική συγκρότηση;

Αυτές οι ερωτήσεις θα ήταν ρητορικές μόνο αν τις διαμορφώναμε με σκοπό να τις απορρίψουμε. Φαίνεται όμως, ότι δεν ισχύει ότι αυτές οι ερωτήσεις μπορούν να καταρριφθούν με ένα νεύμα. Ζουν μέσα μας και μας μιλούν για ορισμένες τάσεις των οποίων ο έλεγχος ξεφεύγει τελείως από τις εμφανείς προθέσεις μας. Πρέπει να επιμεινουμε σε αυτές ξανά και ξανά, επειδή δεν υπάρχει συγκεκριμένο αντίδοτο και επιπλέον, υπάρχουν τάσεις που ευνοούνται ευρύτερα από τις κυρίαρχες κοινωνικές δυναμικές. Στην πραγματικότητα, η κύρια αξία της διαμόρφωσής τους είναι να αναγκαστούμε να δουλέψουμε σε βάθος στο πρόβλημα της *εξωτερικότητας*.

Παρ’ όλα αυτά, υπάρχει μια άλλη εικόνα που θα ήταν απαραίτητο να λάβουμε υπόψιν. Όχι μόνο την εικόνα των *πεπερασμένων* (*finite*) σημείων που ξεφεύγουν από την τραγική τους μοίρα της ριζικής εξωτερικότητας, και παράγουν *simulacra* ‘εσωτερικότητας’ (η ενότητα του ‘ξεχωριστού ως ξεχωριστού’ όπως λέει ο Guy Debord), αλλά επίσης την εικόνα των σημείων που χρειάζονται (και εργάζονται για) να βρουν συνηχήσεις των άλλων¹¹. Η διάκριση μπορεί να φαίνεται ρηχή, αν και περιγράφει αντιθετικά μονοπάτια: όταν είμαστε διάσκορπισμένοι/ες (*εξωτερικότητα*) οι εναλλακτικές ταλαντεύονται ανάμεσα στον ‘αθεράπευτο θρυμματισμό’ ή την ‘αναγκαία κεντρικότητα’ όταν σχεδιαστεί το πλάνο (μια πολύ διαφορετική εναλλακτική από εκείνη του ‘εντός και εκτός’), η συνέχεια αναφέρεται σε μια *υπερβατικότητα*¹².

Φυσικά, έχουμε ακόμη μπροστά μας το να αντισταθούμε στη κατηγορία του ‘αυθορμητισμού’. Περίεργο πράγμα, καθώς αυτό που είναι *αυθόρμητο* δεν είναι *σύνθεση* αλλά – ακριβώς – διάχυση. Και η ερώτηση που θέτουμε στον εαυτό μας είναι τι να κάνουμε με αυτό. Είναι η κεντρικότητα η μόνη βιώσιμη εναλλακτική; Ή είναι η εμπειρία εκείνου που είναι κοινό αρκετά ισχυρή για να προϋπολογίσει νέους συντακτικούς τρόπους πράξης;

Αυτή είναι μια βασική ερώτηση για την αγωνιστικότητα της έρευνας, καθώς η επεξεργασία του πλάνου είναι, ακριβώς, ούτε αυθόρμητη ούτε χωρίς γυρισμό, αλλά μάλλον απαιτεί μια φίνα και υποστηριζόμενη πρακτική (την οποία θα αποκαλούσαμε ‘διαδικασίες’ και την οποία δεν θα μπορούσαμε να ορίσουμε αφαιρετικά) συνεργασίας με σκοπό να κάνει αυτή την *κοινότητα* (*commonality*) να αναδυθεί σε (και από) τη διαφορά (η εμμένεια είναι μια στρατηγική κοψίματος της εξωτερικότητας).

Επομένως, από αυτή την επίμονη κατασκευαστική δουλειά σε ένα πλαίσιο θρυμματισμού μπορούμε να επιστρέψουμε στο ερώτημα της καθημερινότητας. Η εμμονή μας με τη σύνθεση μπορεί να καταγραφεί ακριβώς σε αυτό το ενδιαφέρον για ‘εμάς’, αλλά κάτω από ένα νέο σύνολο υποθέσεων: το ξεπέραςμα της *διάχυσης* δεν λύνεται από την *αντιπροσώπηση*. Η ερώτηση της εμμένειας, τότε, θα ήταν: *πως να είμαστε/με/άλλους*;

11 Φυσικά, το *εκτός* και το *εντός* δεν αναφέρονται σε μια προκαθορισμένη χωρικότητα, αλλά δε διαφορετικούς εμμενείς ή υπερβατικούς τρόπους σύλληψης του δεσμού: όταν εγκαθιδρύουμε δεσμούς με άλλους που αναζητούν να δημιουργήσουν νέους κόσμους, κοιτάζουμε *εκτός*; Ή, για να το θέσουμε αλλιώς, τι να κάνουμε αν εκείνοι οι ‘άλλοι κόσμοι’ ήδη υπάρχουν στην διεργασία της δημιουργίας, σε πράξεις αντίστασης; Θα θυσιάζαμε την κοινή μας ύπαρξη με άλλους στο όνομα μιας καθαρά φυσικής εγγύτητας που καθορίζεται από αυστηρά χωρικά κριτήρια;

12 Κάτι που βοηθά στην κατανόηση του *μη-θεσμικού* ορίζοντα της αγωνιστικότητας της έρευνας.

Όπως σε μια φαινομενολογία, θα μπορούσαμε να περιγράψουμε το μονοπάτι της αγωνιστικότητας της έρευνας ως την εκδήλωση αυτής της απόρριψης της εξωτερικότητας και του θεάματος, μαζί με – και ως διαδικασία για – την παραγωγή κλειδιών για σύνθεση, για την δόμηση τρόπων εμμένειας¹³.

Αν η συλλογική εμπειρία έχει καθόλου νόημα για εμάς, αυτό είναι – πάνω απ' όλα – ο τρόπος με τον οποίο μας επιτρέπει να αντιμετωπίσουμε, να παράγουμε, και να κατοικήσουμε το πλαίσιο στο οποίο ζούμε/παράγουμε ενεργά: ούτε ως 'υποκείμενο που γνωρίζει και εξηγεί', ούτε στην ατομική παθητικότητα της μετανεωτερικότητας. Μια δυνατότητα που μας εμφανίζεται στη μορφή του να αναγνωρίσουμε τον εαυτό μας ως πολλαπλό στοιχείο μέσα σε μια πολλαπλότητα και να συμβιβαστούμε με ένα συγκεκριμένο τρόπο ύπαρξης εκείνης της πολλαπλότητας στην πράξη.

Εξ' ου και τα ισχυρά *υπαρξιακά* συστατικά στοιχεία της αγωνιστικότητας της έρευνας¹⁴. Και ο παραλογισμός του να παριστάνουμε ότι γίνεται 'καθήκον' (ή, ακόμα χειρότερα, το "βασικό καθήκον") του κινήματος¹⁵.

Το ερώτημα που έχει η αγωνιστικότητα της έρευνας είναι παρόμοιο με αυτό που αναρωτιούνται εκατοντάδες ομάδες¹⁶: Ποια νέα στοιχεία κοινωνικότητας προκύπτουν; Ποιά θα επιμείνουν (επιμένουν πράγματι;) και ποιά θα αποσυντεθούν; Ποιά είδη σχέσεων (φράχτες και γέφυρες) χαράσσονται από τις στιγμές του κράτους και της αγοράς; Πως προκύπτουν οι νέες αντιστάσεις; Ποιά προβλήματα τίθενται στα διαφορετικά επίπεδα;

Τώρα που βρισκόμαστε σε αυτό το σημείο, είναι ίσως, εφικτό να αντιληφθούμε τη διαφορά ανάμεσα στο να σκεφτόμαστε την *κατάσταση* στην καθολικότητά της ή απλά να την υποθέτουμε *τοπικά*. Όταν ομιλούμε για μια κατάσταση ομιλούμε για τον τρόπο στον οποίο το *καθολικό* εμφανίζεται στο τοπικό, όχι για το τοπικό ως 'μέρος' του παγκόσμιου. Γι' αυτό η κίνηση της κατάστασης είναι πιο ενδιαφέρουσα (με στροφές) από την ίδια την τοπικότητα. Αν το *τοπικό* ορίζεται από ένα σταθερό περιβάλλον και ένα περιορισμένο και προδιαγεγραμμένο σύνολο πόρων, μειώνοντας τις συμμαχίες του σε γειτονικά σημεία, το καταστασιακό παράγεται ενεργά, με τον καθορισμό των διαστάσεών του και τον πολλαπλασιασμό των πόρων του. Αντίθετα με το τοπικό, το καταστασιακό επεκτείνει τις δυνατότητες για σύνθεση-στοργή¹⁷.

V

Ενώ η 'εξωτερικότητα' ονοματίζει τη *χωρική* αδυνατότητα *σύνδεσης*, η διάσπαση παράγεται στο πλάνο της *παροδικότητας*, με την επιτάχυνση, αποτρέποντάς μας να βρούμε ένα σημείο για να σταματήσουμε, να επεξεργαστούμε. Σε κάθε περίπτωση, οι ερωτήσεις φαίνεται να είναι: από τι αποτελείται η *πολιτική* σε αυτό

13 Με αυτή την έννοια, και οι γνώσεις που παράγονται και οι σύγχρονες ερωτήσεις για τη *δόμηση των δικτύων* αποκτούν μια πολύ συγκεκριμένη αξία: Δεν είναι έγκυρο να ψάξουμε για εγκάρσιες μορφές σύνθεσης που αρθρώνουν της κοινωνικές πρακτικές διαφορετικών ομάδων στη βάση αυτού που μπορούν να έχουν (και να υπερασπίσουν) από κοινού; Φαίνεται σαφές ότι εκείνα τα πειράματα στα δίκτυα μπορεί να είναι πολύ χρήσιμα για να γνωριστούμε μεταξύ μας (και να γνωρίσουμε τον εαυτό μας) και για να συσχετιστούμε μεταξύ μας (και με τον εαυτό μας), αλλά, τι συμβαίνει όταν φτάνουμε το όριο των εντάσεων που μπορεί να γεννήσει ένα δίκτυο; Δεν είναι αναγκαίο, τότε, να αποκεντρώσουμε τα δίκτυα, να παράγουμε νέους κόμβους; να συλλάβουμε ετερογενή πλάνα, και να ανοιχτούμε προς εκτάσεις του δικτύου που δεν έχουν γίνει προφανείς;

14 Η *αγάπη ή η φιλία (falling in love or friendship)* είναι η ονομασία που δίνουμε στο συναίσθημα που συνοδεύει και περικλείει την *σύνθεση*. Και, ακριβώς, βιώνουμε την αγωνιστικότητα της έρευνας ως την αντίληψη που κάτι αναπτύσσεται μεταξύ μας και σε άλλους, τουλάχιστον για μια στιγμή· πάνω απ' όλα, όταν, αντί να χανόμαστε στην ανωνυμία, αυτή η *στιγμή* φλογίζει άλλες στιγμές, και η μνήμη που είναι το αποτέλεσμα εκείνης της ακολουθίας γίνεται ένας 'παραγωγικός πόρος' της κατάστασης. Αυτό είναι το πιο επίμονο συναίσθημα που έχουμε για το συγκεκριμένο νόημα του να γινόμαστε 'κάτι άλλο'.

15 Πάνω απ' όλα αν λάβουμε υπόψη το εύρος στο οποίο η αγωνιστικότητα της έρευνας δεν αναζητά να 'οργανώσει άλλους'. Όχι επειδή αποκηρύσσει την οργάνωση – δεν υπάρχει αγωνιστικότητα της έρευνας χωρίς υψηλά επίπεδα οργάνωσης – αλλά επειδή το πρόβλημα τίθεται με όρους μιας αυτο-οργάνωσης που συνεργάζεται με την αυτο-οργάνωση των δικτύων.

16 Κοινά προβλήματα απέναντι στα οποία δεν υπάρχει διάκριση υποκειμένου – αντικειμένου. Η ερευνήτρια είναι το πρόσωπο που συμμετέχει στην προβληματική. Και τα αντικείμενα της έρευνας είναι προβλήματα, τρόποι να τα θέτουμε, και αυτο-έρευνα για τις διαθέσεις και την ικανότητα να θέσουμε αυτά τα προβλήματα.

17 Η ανταλλαγή με τις Precarias a la Deriva έχει για εμάς μια βασική άμεση αξία. Επιπλέον, οι ανταλλαγές που διατηρούνται στη βάση αυτού του άρθρου έχουν αφήσει ίχνη για ένα συγκεκριμένο είδος εργασίας που είναι απαραίτητο να εμβαθύνουμε, και με αυτή την έννοια, δεν είναι πολύ μακριά από αυτό που ονομάζουμε 'εργαστήρια'. Τα 'εργαστήρια' λοιπόν, είναι ακριβώς έτσι. Δεν συγκροτούνται τα ίδια – ούτε το επιδιώκουν – στην Γενική Ύλη (General Staff) της κατάστασης: συγκροτούνται ως σημείο συνάντησης με τη δυνατότητα σκέψης, και στις καλύτερες των περιπτώσεων, επεξεργασίας πρακτικών υποθέσεων με τη δύναμη της παρέμβασης.

το πλαίσιο (μια 'νυχτόβια πολιτική', όπως λέει η Mar Traftal¹⁸); Είναι τα στοιχεία των πρακτικών μας αρκετά ισχυρά (potentes) για να μπορούν να συγκροτήσουν την εμπειρία μιας νέας πολιτικής; Ποιοί είναι οι τρόποι της 'μέτρησης' μιας τέτοιας αποτελεσματικότητας;

Σε κάθε περίπτωση, αν αυτές οι ερωτήσεις προκύπτουν (όπως είπε ο Μαρξ) είναι επειδή υπάρχουν πρακτικά στοιχεία που τις δικαιολογούν. Αλλά αυτά τα στοιχεία ούτε εξηγούν ούτε αναπτύσσουν αυτές τις ερωτήσεις.

Μια νέα μορφή πολιτικής: πως θα ήταν; Και, πιο συγκεκριμένα, ποιο είδος απαιτήσεων παρουσιάζει για την αγωνιστικότητα της έρευνας η πιθανότητα μιας νέας κατανόησης της πολιτικής; Τι μπορεί να συνεισφέρει η εμπειρία της αγωνιστικότητας της έρευνας σε αυτή την κατανόηση;

Από τη σκοπιά μας, αυτές οι ερωτήσεις αναφέρονται στις μορφές αποτελεσματικότητας της δράσης: ποιά είδη παρέμβασης *κατασκευάζει*; Που στηρίζεται η δύναμη (potencia) της δράσης;

Η αγωνιστικότητα της έρευνας πειραματίζεται, όπως έχουμε πει, με την ανάπτυξη νέων αναλογιών χώρου-χρόνου. Πειραματίζεται με την απόδοση ποιητικής δράσης (becoming agent – agenciamiento) ετερογενών στοιχείων σε σημεία ομοιογένειας που και μετατρέπει τη διασπαστική εμπειρία (μια έρημο) σε ύλη επί της οποίας είναι δυνατό να σκεφτούμε και παράγει έννοιες σύνθεσης (πέρα από το λόγο της *επικοινωνίας*).

Σε μια συγκεκριμένη κατάσταση, όπως λέμε συνήθως, η ευφυΐα δεν προκύπτει ούτε από την πολυμάθεια ούτε από την καθαρή σπιρτάδα του μυαλού, αλλά μάλλον από τη δυνατότητα για *συμμετοχή*. Με τον ίδιο τρόπο που η αχρήστευση μπορεί να εξηγηθεί από πολύ συγκεκριμένες μορφές απόσπασης¹⁹.

Εξ' ου και η δυνατότητα καθιέρωσης ενός συμπαγούς δεσμού ανάμεσα στο θυμικό οικοδόμημα (affective-fabric) που λειτουργεί σε μια κατάσταση και στη λειτουργική του παραγωγικότητα²⁰.

Επομένως, αυτό που καθορίζει την *αποτελεσματικότητα* της *πράξης* δεν είναι τόσο ο αριθμός, η ποσότητα, ή η μαζική φύση (η δυνατότητα *συνάθροισης*), όσο η ικανότητα σύνθεσης των νέων σχέσεων (δυνατότητα συνέχειας – consistency capacity).

Όπως είναι προφανές, αυτό που προτείνουμε συνδέεται με μια πολύ συγκεκριμένη κατάσταση: τη σύγχρονη κρίση της Αργεντινής. Εδώ μια έρημος που την φυσούσαν βίαιοι νεοφιλελεύθεροι αγέρηδες τίνανε τα δεσμά που είχαν παραχθεί και ενέτεινε την πορεία του διασκορπισμού στην οποία αναφερόμαστε. Οι κοινωνικές πρακτικές που δεσμεύονταν στην ανάπτυξη μιας αντιεξουσίας πειραματίστηκαν με αυτή την ένταση ανάμεσα στο σχηματισμό νέων δεσμών και στην μαζική απαίτηση για πολιτική ανασχέσεως. Αυτή η ένταση, στην πραγματικότητα, εκδηλώθηκε ως αντίθεση ανάμεσα στην ποσοτική παρουσία (διασπασμένων στοιχείων που ανέμεναν να επανενωθούν) και την ανάγκη για ένα σύστημα νέων σχέσεων ικανό να διατηρήσει αυτή την διεργασία συνάθροισης, όχι πλέον ως απλή επανένωση των διασπασμένων αλλά ως μια νέα μορφή *ενεργού σχηματισμού*.

Στην πραγματικότητα, ένα από τα χαρακτηριστικά της Αργεντινής κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών ήταν ακριβώς ο τρόπος με την οποίο η μετεωρική άνοδος που έζησαν πολυάριθμες κοινωνικές ομάδες ακολουθήθηκε αμέσως από μια γρήγορη αποσάρθρωση. Τότε, δεν μιλάμε για κάποιο είδος παράλογης ακύρωσης των μαζικών δράσεων ή των οργανισμών²¹, αλλά μάλλον για μια διερώτηση που τέθηκε από τα κριτήρια που κάνουν τα πειράματα επιδραστικά.

18 *Por una política nocturna*. Barcelona: Editorial Debate, 2002.

[<http://www.sindominio.net/ofic2004/publicaciones/pn/indice.html>]

19 Σε αυτό το σημείο δείτε τα πολύ ενδιαφέροντα μαθήματα του Joseph Jocotot, όπως μας τα προσφέρει ο Rancière σε ένα βιβλίο που είναι ουσιώδες για εμάς: Ranciere, J. (1991) *The Ignorant Schoolmaster: Five Lessons in Intellectual Emancipation*. Stanford: Stanford University Press.

20 Με αυτή την έννοια μπορούμε να πλήρως να αναμορφώσουμε – από την πιο άμεση μας εμπειρία – τις θεωρίες που μιλούν για μια 'αξία του θυμικού' (affect value).

21 Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι εξεγερσιακές δράσεις του Αργεντινικού Δεκέμβρη του 2001 άνοιξαν ένα νέο και εύφορο έδαφος δράσεων και διαλόγων όλων των ειδών, και ακόμα και σχετικά, η ίδια ακολουθία ενδυναμώθηκε (potenciada) από τις ταραχές που έλαβαν χώρα στη Βολιβία το 2003.

Είναι πολύ πιθανό ότι δεν υπάρχει μόνο ένα έγκυρο κριτήριο σε αυτό το θέμα. Κάθε εμπειρία/πείραμα αγώνα και δημιουργίας χρειάζεται να παράγει τους πόρους της και τις διαδικασίες της. Εμείς μόνο επιδιώκουμε να θέσουμε την ακόλουθη ερώτηση: τι προσθέτει η 'συνάθροιση' στην σύνθεση, με το δεδομένο ότι η δεύτερη – αντίθετα με την πρώτη – οργανώνει τους ανθρώπους και τους πόρους που προσδίδονται με βάση ορισμένες συστατικές σχέσεις (αν το θεωρήσουμε αυτό έγκυρο σε κάθε αριθμητική ή γεωγραφική κλίμακα);

Για πάντα, Colectivo Situaciones, 29 February 2004.